

Ahmasveden vesikasvillisuuden niittosuunnitelma

Valonia – Varsinais-Suomen kestävän kehityksen
ja energia-asioiden palvelukeskus

Jarkko Leka Jarkko

2018

Tilaaja: Ahmasveden hoitoyhdistys Ry

Valonia – Varsinais-Suomen kestävän kehityksen ja energia-asioiden palvelukeskus
PL 273 (Ratapihankatu 36, 2. krs), 20101 Turku

Toimimme osana Varsinais-Suomen liittoa
Y-tunnus: 0922305-9

Kansilehden kuva: Ahmasveden Katakavakarin lounaispuolella olevan matalan lahden vesikasvillisuutta elokuussa 2018, kuvaaja Jarkko Leka/ Valonia

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	4
Johdanto	4
1. Ahmasveden vesikasvillisuus elokuussa 2018	5
2. Ahmasveden valuma-alue ja vedenlaatu	10
3. Vesikasvillisuuden niittosuunnitelma	13
3.1. Ahmasveden umpeenkasvu ja niittojen tarve	13
3.2. Niittoalueet	13
3.3. Natura-arvioinnin tarveharkinta	16
3.4. Niittojen reunaehdot ja luvitus	16
4. Ahmasveden kunnostusmahdollisuuksista	17
Kirjallisuus	17

Johdanto

Vakka-Suomessa Uudenkaupungin ja pieneltä osin Vehmaan alueella sijaitseva Ahmasvesi on murtovesivaikutteinen järvi. Maastokartassa Ahmasvesi on merkitty olevan 20 cm merenpintaa ylempänä. Kun merivesi on korkealla, merivettä nousee Sannasveden ja Raumanojan kautta Ahmasveden lounaisosaan. Geologisesti ajatellen Ahmasvesi on nuori järvi, jota voidaan ajoittaisen merivesivaikutuksen takia pitää suurena kluuvijärvenä. Ahmasveden pinta-ala on 264 hehtaaria (HERTTA-ympäristötietojärjestelmän Vesivarat-kokonaisuus).

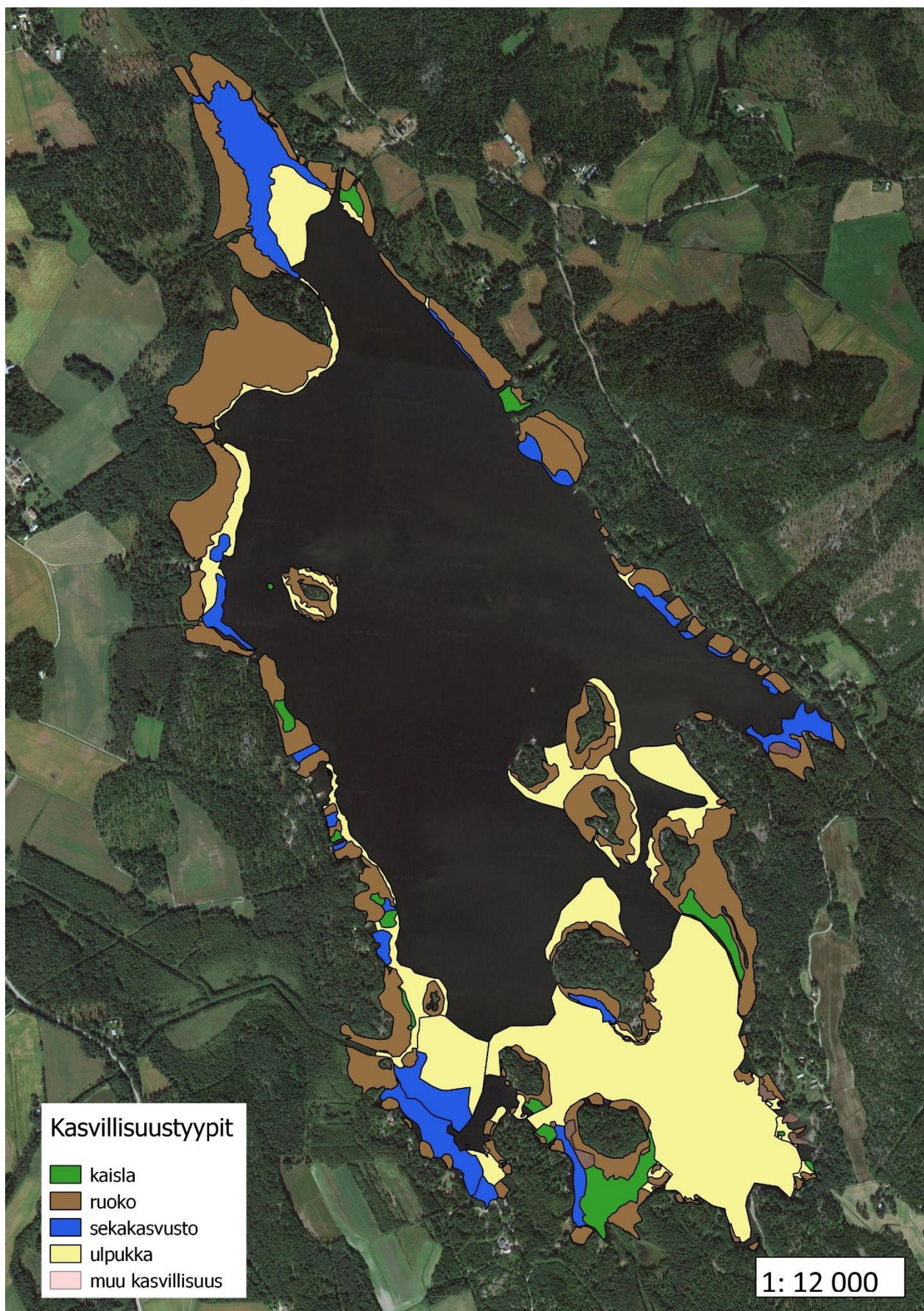
Suurin osa Ahmasvedestä sisältyy Ahmasveden Natura 2000 -alueeseen (kuva 1). Alue on suojeltu luontodirektiivin perusteella, joten lintudirektiivin liitteen I linnut eivät ole alueen suojeluperuste. Ahmasveden Natura-alueella (FI0200042, SCI) olevia suojeltavia luontotyyppejä ovat luontaisesti runsasravinteiset järvet, kosteat suurruohoniityt, lehdot ja metsäluhdet (priorisoitu luontotyyppi). Alueelta ei ole tiedossa luontodirektiivin liitteen II lajeja (ymparisto.fi, Natura 2000 -alueet).

Vuonna 2008 perustettu Ahmasveden hoitoyhdistys Ry toimii kanavana mökkiläisten, asukkaiden ja muiden järven tilasta kiinnostuneiden yhteistyölle järven rehevöitymisen vähentämiseksi. Ahmasveden ranta-asukkaat ovat huolissaan erityisesti tiettyjen matalien alueiden umpeenkasvusta, mikä hankaloittaa järven virkistyskäyttöä. Järvellä on tehty niittoja useina vuosina vapaa-ajan asukkaiden omasta aloitteesta. Ahmasveden hoitoyhdistyksen tavoitteena on koko järven tilanteen tarkastelu ja tästä syystä yhdistys päätti tilata Valonialta Ahmasveden niittosuunnitelman keväällä 2018. Niittosuunnitelmaa varten tehdään koko järven kattava kasvillisuuskartoitus ja arvioidaan vesikasvillisuuden niittotarpeet järven tilan ja virkistyskäyttöarvon parantamiseksi. Tässä raportissa on niittojen lisäksi arvioitu myös muita järven hoito- ja kunnostustarpeita sekä mahdollisia toimenpiteitä.

1. Ahmasveden vesikasvillisuus elokuussa 2018

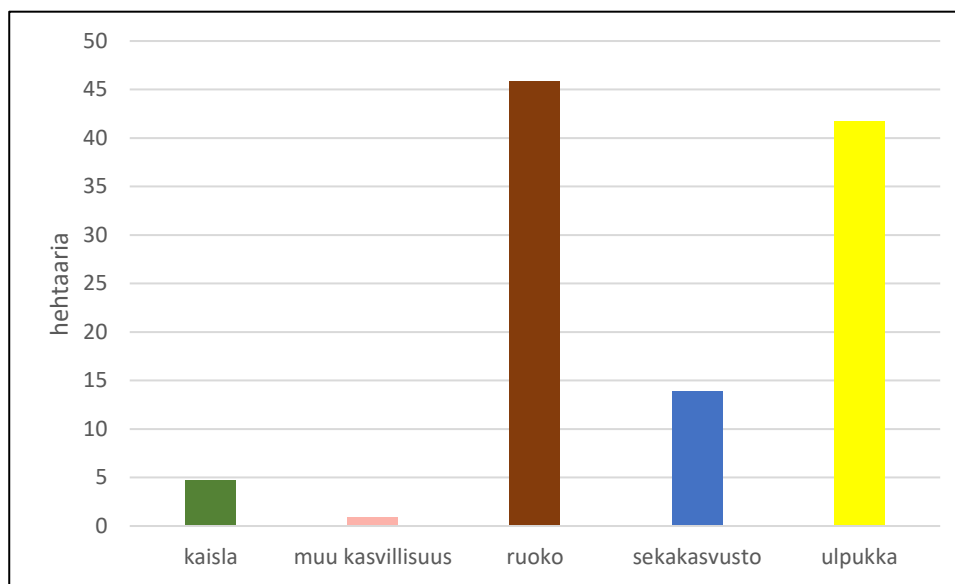
Ahmasveden vesikasvillisuusselvityksen maastotyöt tehtiin 6.-7.8.2018. Kartoitustyö tehtiin soutuveneestä tarkkailemalla käyttäen apuna haravaa ja vesikiikaria. Muutamalla paikalla rantauduttiin tutkimaan järviruokovaltaisten luhtien kasvillisuutta, mutta rantakasvillisuuden osalta tiedot ovat selvästi puutteelliset. Vesikasvillisuuskartoituksen päätarkoitus oli kartoittaa satelliittikuvasta (Google Earth satelliittikuvat 16.8.2015 ja 23.8.2015) erottuvat laajat kasvillisuusalueet sekä niiden valtalajisto. Kartoitustyön lomassa kerättiin havaintoja myös harvinaisista ja pienillä aloilla kasvavista lajeista. Ahmasvedeltä havaittiin yhteensä 39 vesikasvilajia ja rantakasveja listattiin 5 lajia. Lajilista Ahmasvedeltä elokuussa 2018 havaituista vesi- ja rantakasveista on liitteessä 1. Yleisesti voidaan todeta, että Ahmasvedessä on monipuolinen vesikasvilajisto ja uposkasvien osuus lajimäärästä on suuri: 54 % (21 lajia). Hinneri ym. (1988) ovat havainneet Ahmasvedeltä yhteensä 40 vesikasvilajia kesällä 1988. Hinnerin ym. havaitsemista vesikasveista 10 lajia ei löydetty elokuussa 2018. Rehevöitymisen kannalta merkittävänä vesikasvien elomuotoryhmänä voidaan pitää pohjalehtisiä, sillä ne tyypillisesti taantuvat vesistön rehevöitymisen myötä. Hinneri ym. havaitsivat Ahmasvedeltä kesällä 1988 peräti 7 pohjalehtislajia, mutta kesällä 2018 havaittiin ainoastaan 2 pohjalehtislajia. Tosin on huomattava, että elokuun 2018 vesikasviselvityksessä keskityttiin valtalajistoon eikä aikaa riittänyt perusteelliseen vesikasvilajiston havainnointiin. Kesän 1988 inventointi koostui useista käyntikerroista ja on perusteellinen selvitys Ahmasveden vesikasvistosta ja kasvillisuudesta.

Elokuussa 2018 kuvattujen Google Earth -satelliittikuvien perusteella rajattiin kuvista yhtenäiset ja selväpiirteiset kasvillisuusalueet QGIS -paikkatieto-ohjelmalla. Käytännössä karttarajaukseen sisältyy ennen kaikkea ilmaversoisten muodostamat kasvustot kuten ruovikot ja kaislikot. Ahmasvedellä ulpukka on hyvin yleinen kasvi ympäri järveä, mutta sen kasvustot ovat laajoilla selillä melko harvoja ja kuvista hieman hankalasti rajattavissa. Maastossa kasvillisuuskuviot kartoitettiin yleispiirteisesti valtalajien suhteen ja tehtiin tarvittaessa korjauksia rajauksiin. Uposkasvillisuudesta tehtiin paikkarakaukset laajojen ja tiheiden kasvustojen osalta. Ahmasvedellä oli myös runsaasti monilajisia kasviyhteisöjä, joissa oli useita runsaina esiintyviä vesikasveja. Kasvillisuuskartan (kuva 1) selkeyden ja luettavuuden parantamiseksi ne nimettiin sekakasvustoiksi lajikoostumuksesta riippumatta. Kuvioiden pääajit ilmenevät paikkatietoaineiston attribuuttitaulukosta. Aineisto luovutetaan sähköisessä muodossa Ahmasveden hoitoyhdistykselle ja säilytetään myös Valonian arkistossa.

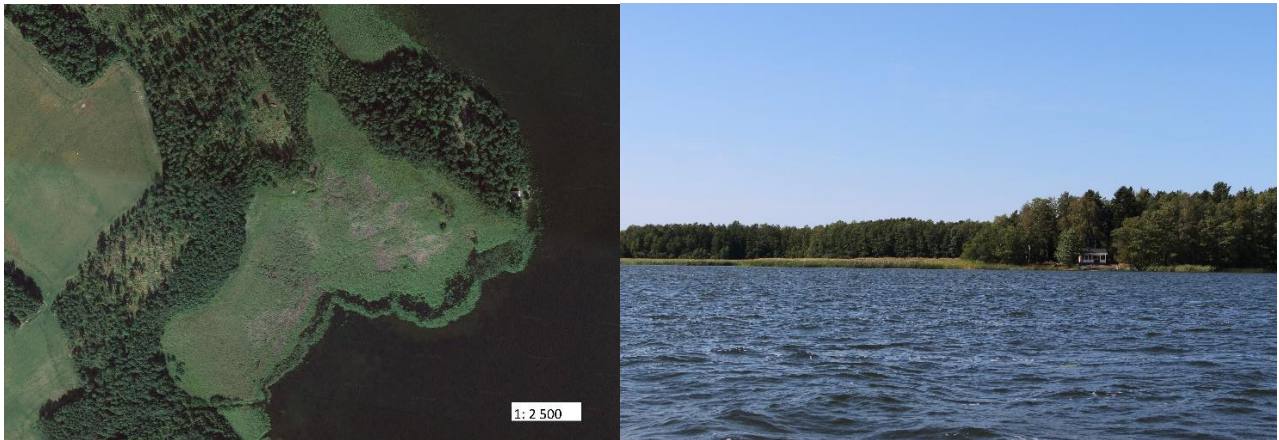
Kuva 1. Ahmasveden vesikasvillisuus elokuussa 2018. Karttaan on rajattu yleispiirteisesti laajimmat kasvillisuusalueet.

Ahmasveden kasvillisuuden pinta-ala on kasvillisuuskartan rajausten perusteella noin 107 hehtaaria, mikä vastaa 40 % Ahmasveden vesipinta-alasta (kuvat 1 ja 2). Ahmasvesi on luodattu järvi ja siten on tiedossa eri syvyyssvyöhykkeiden pinta-alat. Alle metrin syvyisten alueiden pinta-ala on noin 49 hehtaaria, alle kahden metrin syvyisten alueiden pinta-ala on noin 144 hehtaaria ja alle kolmen metrin syvyisten alueiden pinta-ala on noin 235 hehtaaria. Kaikkien syvimmille alueille levittäytynyt vesikasvi Ahmasvedellä oli ulpukka, jonka maksimikasvussyvyudeksi mitattiin elokuussa 2018 3,1-3,2 metriä. Tämän perusteella voidaan arvioida, että veden syvyyden puolesta noin 90 % Ahmasveden vesipinta-alasta on ulpukalle potentiaalista kasvualuetta. Järviruo'on maksimikasvussyvyudeksi mitattiin 1,5-1,7 metriä ja järvikaislalla vastaavasti 1,7 metriä. Ruo'on ja kaislan potentiaalista kasvualuetta on täten periaatteessa noin puolet Ahmasveden pinta-alasta. Maastotöiden aikaan Ahmasveden vedenpinta oli alhaalla.

Kuva 2. Ahmasveden pääkasvillisuusalueiden pinta-alat hehtaareina.

Ruovikoiden pinta-alaksi saatiin 46 hehtaaria (kuva 1). Ruovikot kiertävät Ahmasveden rantoja tyypillisesti 40-80 metrin levyisinä vyöhykkeinä (kuva 2). Laajimmat ja leveimmät ruovikot ovat Ahmasveden pohjoisosassa Helikarin lounaispuolella ja Lokalanperällä (kuva 3). Helikarin viereisen ruovikon leveys on suurimmallaan yli 300 metriä. Ahmasveden ruovikot muodostavat usein tiheitä kasvustoja, joissa on vähän muita vesikasveja. Harvoissa ruovikoissa seuralaislajina on yllensä ulpukka.

Kuva 3. Helikarin lounaispuolella on laaja ja tiheä ruovikko. Vasemmalla Google Earth satelliittikuva ruovikosta 23.8.2015 ja oikealla Helikarin niemi ja sen länsipuolella oleva ruovikko 7.8.2018.

Pääasiassa pelkästään järvikaislaa kasvavien alueiden yhteispinta-ala on 5 hehtaaria. Tämän lisäksi kaislikot olivat hyvin yleisiä ja runsaita kasvillisuuskartassa (kuva 2) sinisellä merkityillä sekakasvustoalueilla. Lokalanperällä on noin 5 hehtaarin laajuinen sekakasvusto, jossa valtalajeja ovat kaisla ja ulpukka (kuva 4). Kun huomioidaan myös kaislaa valtalajina sisältävät sekakasvustot, kaislikoita on yhteensä reilu 17 hehtaaria.

Kuva 4. Lokalanperän kasvillisuutta. Vasemmalla Google Earth satelliittikuvan (23.8.2015) keskellä on kaisla-ulpukka valtaista kasvusto ja lahden reunoilla tiheää ruovikkoa. Oikealla elokuussa 2018 Lokalanperältä etelään suuntaan kaislikon keskeltä otettu kuva.

Ahmasveden eteläosassa Latokarin ympäristössä ja Leppäkarin eteläpuolelle on myös laajoja ja tiheitä kaislikoita. Latokarin edustalla kasvoi elokuussa 2018 toisistaan erillään olevia pyöreähköjä kaislikoita (kuva 5). Aluetta on niitetty aiempina vuosina ja kaislikot ovat niittojen myötä ilmeisesti jonkin verran taantuneet.

Kuva 5. Latokarin edustan kaislakasvustoja. Taustalla näkyy Katavakari, sen oikealle puolelle jäävä lahti ja äärimmäisenä vasemmalla Leppäkarin länsireuna.

Ulpukka on hyvin yleinen vesikasvi Ahmasvedellä, mutta kasvustot ovat tyypillisesti harvahkoja erityisesti syvässä vedessä (2-3 metrin syvyydessä). Kasvillisuuskarttaan on merkitty satelliittikuvasta selvästi erottuvat ulpukkakasvustot ja niiden yhteispinta-ala on vajaa 42 hehtaaria. Syvän veden alueiden hyvin harvoja ulpukkakasvustoja on jäänyt rajaamatta, joten ulpukka on todellisuudessa levittäytynyt laajemmalle alueelle kuin kasvillisuuskarttaan on merkitty. Ulpukkaa kasvaa Ahmasveden eteläosassa käytännössä lähes koko alueella, missä veden syvyys on alle 3 metriä. Ahmasvedellä kasvaa myös lummetta (kuva 6), mutta lumme on selvästi harvinaisempi kuin ulpukka.

Kuva 6. Etualalla ulpukkaa ja taaempana lummetta Nirunperän lahden ulkoreunassa.

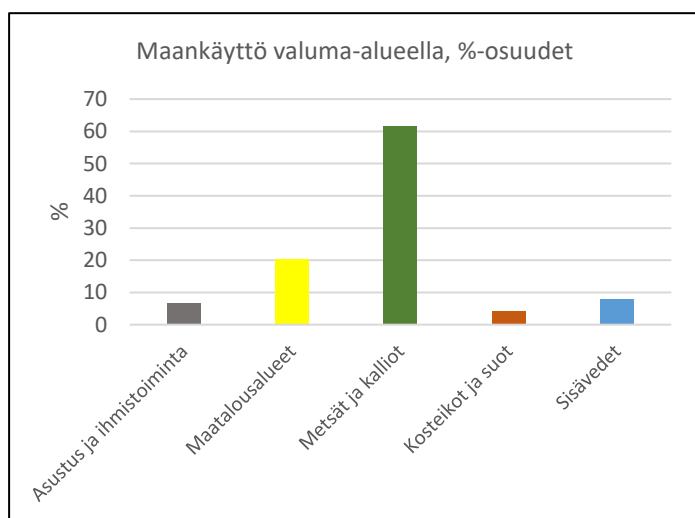
Sekakasvustojen yleisimpiä valtalajeja olivat ulpukka ja kaisla. Lumpeen ja ulpukan sekakasvustoja havaittiin Ahmasveden länsi- ja eteläosista. Rentovihvilää kasvoi runsaasti Lokalanperälle johtavan tulo-uoman ympäristössä sekä Latokarin eteläpuolisen lahden perukassa. Kalvasärviä ja rantapalpakko olivat erityisen runsaita Leppäkarin eteläpuolisessa hyvin matalassa umpeenkasvavassa lahdessa. Kalvasärviä oli melko yleinen laji muuallakin Ahmasveden eteläosissa matalan alle 1,5 metrin syvyisillä alueilla.

Muita selvärajaisia kasvillisuusalueita muodostivat osmankäämit ja uistinviita. Leveäosmankäämi oli yleisempi kuin kapeaosmankäämi. On myös mahdollista, että osmankäämien risteymä on yleinen Ahmasvedellä. Merinäkinruoho kasvoi yleisenä erityisesti Lokalanperällä ja Leppäkarin eteläpuolisessa lahdessa. Ahmasvedellä oli monipuolinen uposlehtisten vitojen lajisto: pikku-, litteä-, poimu-, tylppälehti-, ahven-, pitkälehti- ja hentovita (liite 1). Vitakasvustot eivät olleet kovin runsaita, mutta niitä kasvoi ympäri järveä. Upossirppi- ja isonäkinsammalta havaittiin runsaina Leppäkarin eteläpuolisesta lahdesta.

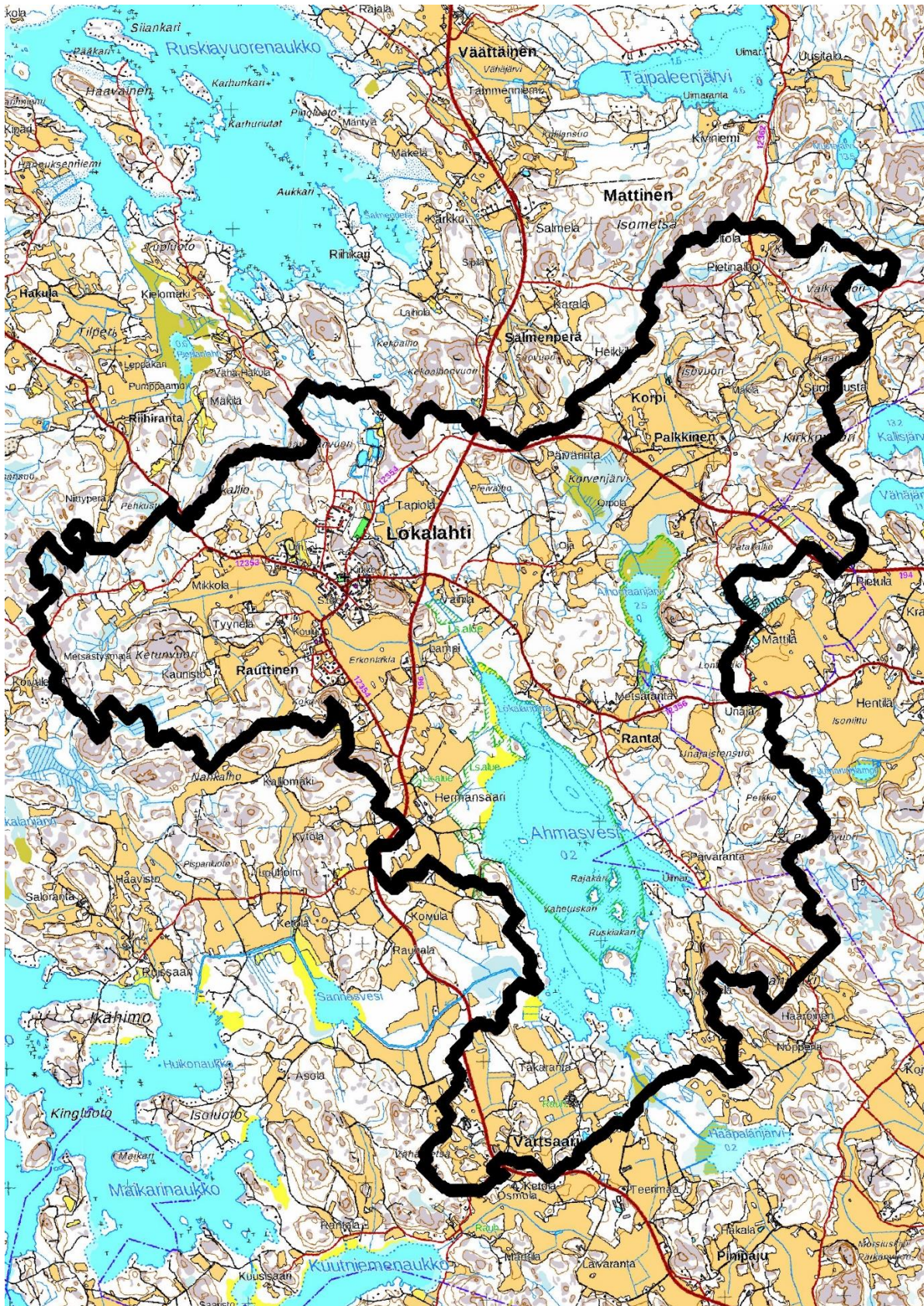
Pohjalehtisistä Ahmasvedeltä havaittiin vain hapsiluikkaa ja vaalealahnanruohoa muutamilta rannoilta (mm. Helikarin edustalla). Hinneri ym. (1988) ovat löytäneet vielä kesällä 1988 Ahmasvedestä nuottaruohoa, äimäruohoa ja tummalahnanruohoa. Nämä lajit olivat jo tuolloin harvinaisia lajeja ja niitä löydettiin niukkoina kasvustoina muutamalta paikalta. Näitä lajeja ei enää elokuussa 2018 löydetty. Nuottaruoho, äimäruoho ja tummalahnanruoho ovat umpeenkasvulle, rehevöitymiselle ja pohjien liettymiselle herkkiä lajeja, jotka ovat saattaneet olleet yleisiä vesikasveja vielä 1950-luvulla ennen Ahmasveden vedenpinnan laskua. Rintanen (1996) havaitsi pohjalehtisten vähentyneen Ahmasvedellä 40 vuoden ajanjaksolla verrattuaan omia 1980-luvulla tekemiään havaintoja Lauri Mariston (1941) vastaaviin tuloksiin 1930-luvulta.

2. Ahmasveden valuma-alue ja vedenlaatu

Ahmasveden valuma-alue rajattiin Suomen ympäristökeskuksessa (SYKE) laaditun VALUE-valuma-alueen rajaustyökalun avulla. Ahmasveden valuma-alueen pinta-ala on noin 27 km² (kuva 8). Valuma-alueen pinta-alasta reilu 60 % on metsää (ja kalliota) ja 20 % maatalousalueita (kuva 7).

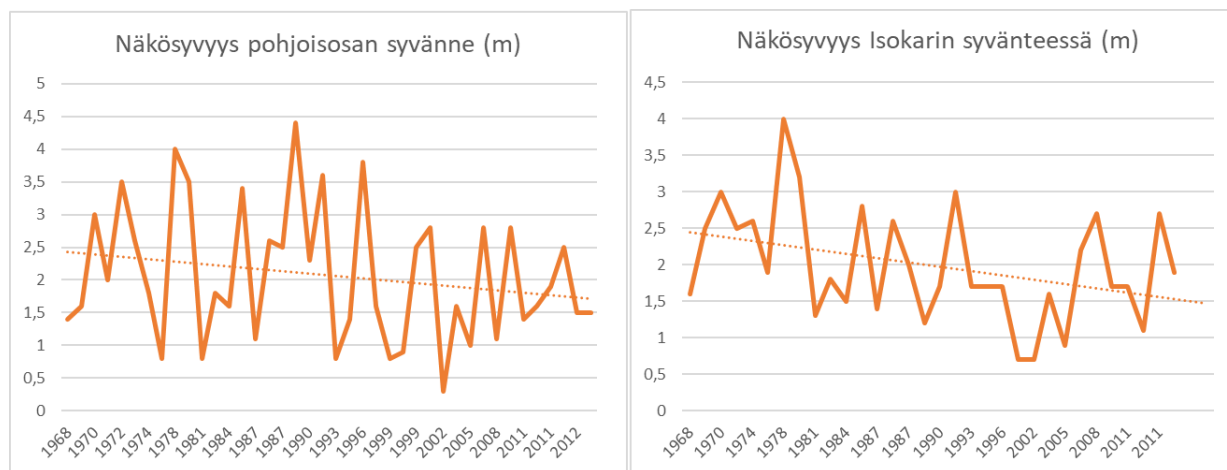
Kuva 7. Ahmasveden valuma-alueen maankäyttömuotojen suhteelliset (%) pinta-alaosuudet.

Kuva 8. Ahmasveden valuma-alue.

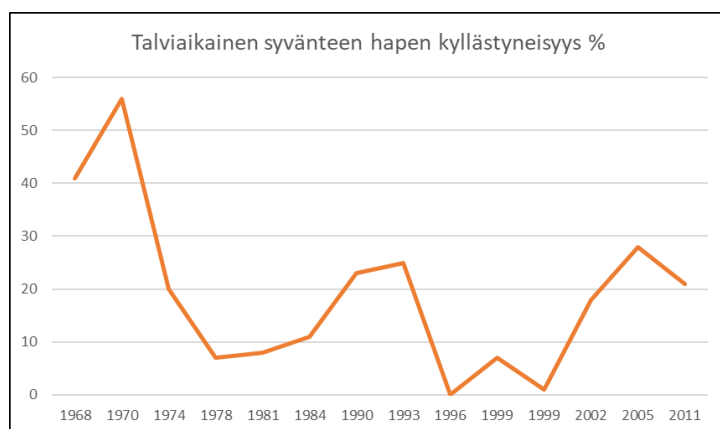
Ahmasveden valuma-aluekartoituksen (Hietaranta ja Kaseva 2009) mukaan Ahmasveden suurin kuormittaja on maatalous. Maataloudesta aiheutuu vajaa 60 % järven typpi- ja yli 80 % fosforikuormituksesta.

Ahmasveden näkösyvyyttä mitattiin 7.-8.8.2018 kahdesta paikasta. Pohjoisosan syvänteen kohdalla näkösyvyydeksi mitattiin 2,6 metriä ja Isokarin länsipuolen syvänteessä vastaavasti 2,9 metriä. Vesi oli siis varsin kirkasta eikä Ahmasvedeltä havaittu sinilevää. Veden lämpötilaksi mitattiin Lokalanperällä 22,4 °C. Vesinäytteenottotietojen mukaan Ahmasveden näkösyvyys (pohjoisosan syvänteen ja Isokarin syvänteen) on heinä-elokuussa 2000-luvulla vaihdellut välillä 1,1-2,8 metriä ja havaintojen (13 kpl) keskiarvo on 1,9 metriä. Vuosien 1968-2018 aikasarjojen perusteella Ahmasveden näkösyvyys näyttäisi pienentyneen melko selvästi (kuva 9).

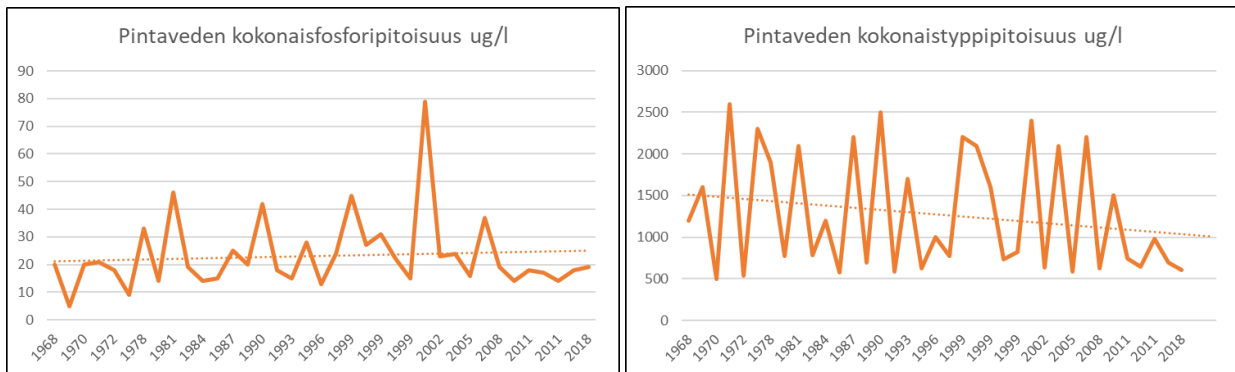
Kuva 9. Ahmasveden näkösyvyys pohjoisosan ja Isokarin syvänteessä vuosina 1968-2018. Lineaariset trendiviivat on merkitty kuviin pisteiviivoina.

Ahmasveden Isokarin luoteispuolella sijaitsevasta reilun 4 metrin syvänteestä on otettu vesinäytteet 35 kertaa vuosina 1968-2012 ja Ahmasveden pohjoisosan reilun 6 metrin syvänteestä 47 kertaa vuosina 1968-2018. Ahmasvedestä on täten varsin kattava vedenlaatuaineisto. Ahmasvesi on luokiteltu matalaksi humusjärveksi ja sen ekologinen tila arvioitu hyväksi. Ahmasveden fysikaalis-kemiallinen tilaluokka on hyvä. Fosforin perusteella järven tila hyvä ja typen perusteella tyydyttävä. Ahmasveden pohjoisessa syvänteessä on esiintynyt talviaikaista hapen vajausta (kuva 10).

Kuva 10. Ahmasveden pohjoisosan syvänteen talviaikainen hapen kyllästyneisyys % vuosina 1968-2011.

Vedenlaatutulosten mukaan Ahmasveden pintaveden kokonaisfosforipitoisuus näyttäisi hieman kohonneen aikavälillä 1968-2018, mutta kokonaistyyppipitoisuus näyttäisi vastaavasti laskeneen melko selvästi (kuva 11). Tyyppipitoisuuden laskua voivat selittää Lokalahden taajamajätevesien johtamisen loppuminen Ahmasveden pohjoisosaan ja maatalouden tyyppipäästöjen vähentyminen.

Kuva 11. Ahmasveden pohjoisen syvänteen pintaveden kokonaisfosfori ja -tyyppipitoisuudet vuosina 1968-2018. Lineaariset trendiviivat on merkitty kuviin pisteiviivoina.

3. Vesikasvillisuuden niittosuunnitelma

3.1. Ahmasveden umpeenkasvu ja niittojen tarve

Ahmasvesi on matalana ja lievästi rehevänä järvenä altis umpeenkasvulle. Ahmasveden umpeenkasvun kannalta merkittävimpiä lajeja ovat järviruoko ja järvikaisla. Matalilla alueilla ainakin kalvasärviä, rentovihvilä, uistinvita ja rantapalpakko voivat kasvaa hyvin runsaina aiheuttaen umpeenkasvua. Ulpukka on hyvin yleinen laji Ahmasvedellä, mutta sen kasvustot ovat useimmiten harvahkoja.

Ahmasveden hoitoyhdistyksen jäsenten mukaan järvikaisla on umpeenkasvun kannalta hankalin laji, koska sen kasvustot eivät tuntuvasti taannu niittojen seurauksena. Ahmasveden ruovikot ovat pääsääntöisesti rannan tuntumassa ja kaislikot ovat levittäytyneet ruovikoiden ulkopuolelle. Tiheät ruovikot kasvavat nauhamaisesti ympäri järveä ja kasvillisuuskartassa (kuva 2) näkyvistä ruovikkokasvustojen välisistä aukoista havaitsee mökkirantojen sijainnin. Mökkiläiset ovat niittäneet rantojensa edustan ruovikon, jotta järvelle on pääsy ja järvimaisemaan on vapaa näkymä.

Mökkirantojen niittäminen tapahtuu kiinteistöomistajien toimesta, mutta Ahmasveden hoitoyhdistyksen tavoitteena on järven ekologisen tilan ja yleisen käyttökelpoisuuden parantaminen. Tässä niittosuunnitelmassa esitetyt niittoalueet on pyritty valitsemaan koko järven hoitamisen näkökulmasta. Samalla on huomioitu olemassa olleiden ja maastokäynneillä kertyneiden tietojen perusteella Ahmasveden luontoarvot ja Natura-alueen suojelun toteutuminen.

3.2. Niittoalueet

Kuvassa 13 on esitetty Ahmasveden niittoalue-ehdotus. Umpeenkasvun kannalta hankilimmat alueet ovat Ahmasveden lounais- ja etäläosissa. Lato- ja Katavakarin sekä Raumanojan ympäristössä veden syvyys on valtosin alle kaksi metriä ja alueella on runsas vesikasvillisuus. Niittoalueeksi on ehdotettu kaisla-ulpukka kasvustoa. Umpeenkasvun ja niittojen kannalta kaikkein hankalin alue on Leppäkarin eteläpuolen lahti.

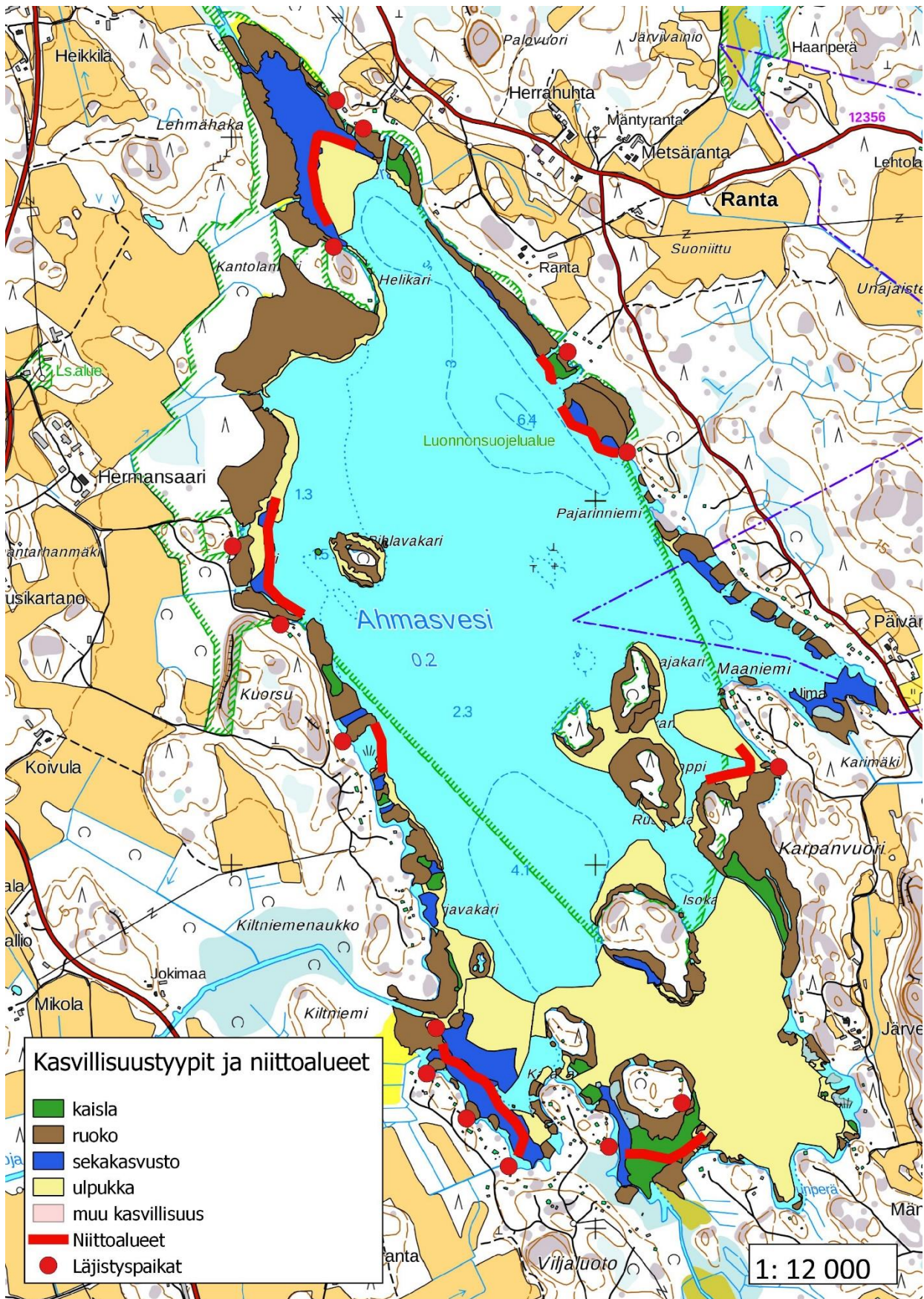
Leppäkarin kaakkoisrannan ja mantereen välinen alue oli hyvin tiheän kasvillisuuden valtaama. Veden syvyys alueella oli alle puoli metriä ja soutuveneellä sauvoen pääsimme vaivoin alueen läpi lännestä itään. Niitettäväksi on ehdotettu kaislikon läpi menevää väylää, jolla parannettaisiin veden virtausta ja saataisiin veneellä kuljettava reitti. Niittojen kannalta on olennaista, että niittoajankohtana veden syvyys olisi ainakin 20 cm korkeammalla kuin elokuun alussa 2018. Ahmasveden eteläosassa Nirunperällä Nopperon tilan saunanrannassa olevaan suureen rantalohkareeseen kiinnitetyn vedenkorkeusasteikon mukaan vedenkorkeus oli 7.8.2018 oli 98 cm asteikon nollatason alapuolella (kuva 12). Aluetta onkin niitetty aiempina vuosina, mutta kesällä 2018 niittoja ei voitu tehdä alhaisen vedenpinnan tason vuoksi.

Kuva 12. Ahmasveden Nirunperällä Nopperon tilan saunanrannassa sijaitseva vedenkorkeusasteikko (vasen kuva) ja lähikuva vedenkorkeusasteikosta 7.8.2018 (oikea kuva).

Muut Ahmasvedelle ehdotetut niittoalueet on helpompia kohteita ja niissä veden syvyys on pääosin yli metrin, mikä luo ainakin syvyyden puolesta hyvät mahdollisuudet niittojen onnistumiselle. Niittoalueiden yhteispituus on noin 1,8 km ja arvioitu niittoleveys 10-30 metriä. Niittopinta-ala on kokonaisuudessaan arviolta 3-5 hehtaaria. Latokarin alueella lukuisia erillisiä kaislakasvustoja on laajalla noin 2,5 hehtaarin alueella ja näiden yhteispinta-alaa on hankala laskea. Mahdollisia niittomassan ylösnostopaikkoja on merkitty punaisin pistein kuvaan 13. Paikat on valittu siten, että niittomassan kuljetusmatkat olisivat mahdollisimman lyhyet ja toisaalta niin, että ne sijaitsevat Natura-alueen ulkopuolella. Ylösnostopaikat ja läjitysalueet pitää kuitenkin sopia etukäteen maanomistajien kanssa ja tiedot niistä liitetään niittoilmoitukseen ja Natura-alueen osalta hakemukseen poikkeamisesta rauhoitusmääräyksistä. Mikäli mahdollista niittomassaa kannattaa tarjota hyödynnettäväksi lähialueen peltojen maanparannusaineena

Ahmasveden kasvillisuuden kehitystä ja niittojen vaikutusta voidaan seurata esimerkiksi ilmakuviavien avulla. Maanmittauslaitoksen ilmakuva-arkistossa on ilmakuvia Ahmasvedestä vuosilta 1946, 1960, 1963, 1965, 1966, 1969, 1972, 1976, 1979, 1981, 1983-84, 1986-88, 1990, 1992, 1995-96, 1999, 2002, 2008-10 ja ilmakuvaussuunnitelma vuodelle 2018.

Kuva 13. Ahmasveden vesikasvillisuuden niittoalue-ehdotus sekä mahdolliset niittomassan läjäytyspaikat.

3.3. Natura-arvioinnin tarveharkinta

Tässä niittosuunnitelmassa on esitetty niittoja kasvustoihin, joissa järvikaisla on valtalaji. Ahmasveden Natura-alueelle sijoittuvia niittokohteita on ehdotettu 5 paikkaan (kuva 13). Näistä neljä niittokohdetta on kokonaan Natura-alueella ja Ahmasveden keskiosassa Ruskiakarin pohjoispuoleinen niittokohde vain osittain niittoalueella. Niittokohteiden yhteispituus on noin 1000 metriä ja arvioitu niittoleveys kohteesta riippuen 10-30 metriä. Kokonaisniittoala on luokkaa 1,5-2,5 hehtaaria. Niittokohteilta tai muualta Ahmasvedeltä ei havaittu elokuussa 2018 uhanalaisia vesikasvilajeja.

Ahmasveden Natura 2000 -alue (FI0200042, SCI) on suojeltu luontodirektiivin perusteella. Ahmasveden Natura-alueella olevia suojeltavia luontotyypppejä ovat luontaisesti runsasravinteiset järvet, kosteat suuruuhoniityt, lehdot ja metsäluhdot (priorisoitu luontotyyppi). Alueelta ei ole tiedossa luontodirektiivin liitteen II lajeja (ymparisto.fi, Natura 2000 -alueet). Niitot kohdistuvat edellä mainituista luontotyypeistä ainostaan luontaisesti runsasravinteisiin järviin, jotka kattavat Natura-alueen pinta-alasta 75 % (Natura tietolomake/ymparisto.fi). Luontaisesti runsasravinteisissä järvissä on monipuolinen ja vaatelas vesikasvillisuus (luontotyyppikuvaus: 3150_luontaisesti_runasravinteiset_järvet_2014; [pdf-linkki](#)). Jos vesi on kirkasta järvessä voi olla runsas uposkasvillisuus. Luontotyyppin tilan kannalta kriittisintä on laadullinen heikkeneminen. Luonnontilaa on eniten heikentänyt maatalouden ravinne- ja kiintoainekuormitus. Rehevöitymisen myötä ilmaversois- ja kellulehtiskasvillisuus on runsastunut vaateliaan uposkasvillisuuden ja lajistollisen monimuotoisuuden kustannuksella ([luontotyyppikuvaus](#)).

Ahmasveden vesi oli elokuussa 2018 varsin kirkasta ja kokonaisuudessa Ahmasveden uposkasvilajisto oli monimuotoinen. Ahmasveden ruovikot ja kaislikot ovat vuosien mittaan levinneet yhä laajemmille alueille ja ovat todennäköisesti heikentäneet uposkasvillisuuden tilannetta syrjäyttämällä niitä yhä syvemmille alueille, joilla valon määrä ei välttämättä riitä veden sameudesta riippuen. Niittojen tarkoituksena on vähentää ennen kaikkea järvikaislan ja vähäisemmässä määrin järviruo'on määrä niittokohteilla. Niitot todennäköisemmin parantavat kuin heikentävät Ahmasveden uposkasvillisuuden tilannetta. Siten niittojen vaikutus Ahmasveden Natura-alueen luontoarvoihin saattaa olla myönteinen ja siten parantaa luontotyyppin tilaa. Niitetyt kaislikot ja ruovikot voivat vahvistaa ulpukan levittäytymistä niittoalueille. Ulpukka puolestaan kilpailee uposkasvillisuuden kanssa, mutta Ahmasveden ulpukkakasvustot ovat pysyneet melko harvoina ja aiheuttavat uposkasvilajistolle selvästi vähäisempää haittaa kuin tiheät kaislikot ja ruovikot.

Helikarin länsipuolella olevalla laajalla ruovikkoalueella on tiettävästi pesinyt kaulushaikara (Hannu Jaatinen suullinen tiedonanto) ja Leppäkarin eteläpuolella nähtiin 8.8.2018 ruskosuohaukka. Molemmat ovat lintudirektiivin suojelemissa lajeja ja vaikkei lintudirektiivi olekaan Ahmasveden Natura-alueen suojeluperuste, niin molemmat lajit on tarpeen huomioida niittojen toteutuksessa.

3.4. Niittojen reunaehdot ja luvitus

Niitot tulee tehdä lintujen pesimäajan jälkeen, jotta leikkuista aiheutuu mahdollisimman vähän häiriötä linnustolle kuten ruovikoissa pesivälle kaulushaikaralle ja ruskosuohaukalle. Niittotyöt voi aloittaa 20.7. alkaen, mikäli lintujen pesintä on päättynyt. Niitetty kasvillisuus tulee kerätä pois vedestä ja kuljettaa kuivalle maalle paikkaan, josta ne eivät pääse kulkeutumaan takaisin vesistöön. Lisäksi on huomioitava, että niittomassa sijoitetaan suojelualueen ulkopuolelle.

Natura-alueella tehtävistä vesikasvillisuusniitoista pitää tehdä hakemus, jolla haetaan poikkeusta ko. alueen rauhoitusmääräyksistä. Hakemuksen voi tehdä vapaamuotoisena ja se lähetetään Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kirjaamoon. Hakemus käsitellään ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikössä. Hakemus kannattaa

tehdä ajoissa, sillä siinä on 30 päivän valitus aika, ennen kuin se on lainvoimainen. Poikkeamista rauhoitusmääräyksistä kannattaa hakea koskemaan Ahmasveden Natura-alueen koko vesialuetta ja pidempää ajanjaksoa. Poikkeamisen keston maksimiaiakana on yleensä pidetty viittä vuotta. Hakemuksen liitteeksi tulee käsillä oleva Ahmasveden vesikasvillisuuden niittosuunnitelma täydennettynä niittoajankohdilla ja niitetyn kasvimassan läjityspaikoilla.

Kun poikkeamispäätös rauhoitusmääräyksistä on saatu tehdään vielä niittoilmoitus Varsinais-Suomen ELY-keskuksella. Niittoilmoitus tehdään [sähköisellä lomakkeella](#) vähintään 30 vuorokautta ennen niittojen aloittamista. Niittoilmoituksen liitteiksi tarvitaan poikkeamispäätös rauhoitusmääräyksistä ja [naapureiden suostumus tai vesialueen omistajan suostumus](#). [Ohjeita ja tietoa vesikasvien poistosta](#) löytyy ympäristöhallinnan verkkosivuilta.

4. Ahmasveden kunnostusmahdollisuuksista

Niittojen lisäksi Ahmasvedellä ja sen valuma-alueella voitaisiin harkita muita kunnostusvaihtoehtoja. Uudenkaupungin Sanomissa 31.10.2008 julkaistun 50 vuotta sitten -artikkelin mukaan Ahmasveden lähtöuoman ruoppaus aloitettiin marraskuussa 1958 (liite 2). Artikkelissa on mainittu, että Ahmasveden nykyinen pinta on normaalia noin 40 sm korkeammalla ja että vesialue laskee normaalikorkeudesta 30-40 sm. Tämän mukaan Ahmasveden pinta laskisi nykykorkeudesta n. 70-80 sm. Vedenpinnan lasku on tehty pelloille ulottuvien tulvien vähentämiseksi. Vedenpinnan lasku on luonnollisesti vaikuttanut merkittävästi muun muassa Ahmasveden kasvillisuuteen. Matalien alueiden umpeenkasvukehityksen hidastamiseksi yhtenä kunnostuskeinona voidaan harkita kasvukauden aikaisten alivesikorkeuksien nostamista, mikä tarkoittaa myös keskivedenkorkeuden nousua. Maltillisella vedenpinnan nostolla voitaisiin parhaimmillaan hidastaa umpeenkasvua aiheuttamatta kuitenkaan vettymishaittaa rantakiinteistöille ja maanviljelylle.

Kosteikkojen rakentaminen joihinkin merkittävimpiin tulo-uomiin voisi olla yksi kunnostuskeino. Olennaista kuitenkin olisi Ahmasveden valuma-alueella tehtävien ojitustöiden minimointi sekä maa- ja metsätalouden vesiensuojelutoimet.

Kirjallisuus

Hietaranta, J. ja Kaseva, A. 2009: Uudenkaupungin Ahmasveden valuma-aluekartoitus. Turun ammattikorkeakoulu, Kestävän kehityksen ko. 18.2.2009. 28 s.

Hinneri, S., Laine, U. ja Alho, K. 1988: Ahmasveden vesikasvilajiston ja vesiaksvillisuuden kehitys ja nykytila. Turun Yliopisto, Biologian laitos, 20.11.1988. Moniste. 7 s. + kasvillisuuskartta (A3-koko) ja karttaselitteet (A4-koko).

Maristo, L. 1941: Die Seetypen Finnlands auf floristischer und vegetationsphysiognomischer grundlage. Ann. Bot. Soc. Vanamo 15(5): 1–312.

Rintanen, T. 1996: Changes in the flora and vegetation of 113 Finnish lakes during 40 years. Ann. Bot. Fennici 33: 101–122.

Suomen ympäristökeskus 2014: Luontaisesti runsasravinteiset järvet – Naturligt eutrofa sjöar. Päivitetty 29.4.2014. Luontotyyppiesittelyt. Sähköinen aineisto: www.ymparisto.fi/Luontotyyppiesittelyt.

Liite 1. Ahmasveden vesikasvillisuuskartoituksessa 6.-7.8.2018 havaitut vesi- ja rantakasvilajit elomuodoittain ryhmiteltynä. Rantakasvillisuuden osalta tiedot ovat selvästi puutteelliset. Lajien kasvupaikan ravinteisuusluokka perustuu pääasiassa Uotilan ja Kippo-Edlundin (1985), Toivosen ja Huttusen (1995) ja Karttusen ja Toivosen (1995) töihin.

<u>Suomenkieliset nimet</u>	<u>Tieteelliset nimet</u>	<u>Ravinteisuusluokka</u>
<u>Irtokellujat</u>		
kilpukka	<i>Hydrocharis morsus-ranae</i> L.	e
pikkulimaska	<i>Lemna minor</i> L.	m-e
<u>Irtokeijujat</u>		
lännenvesiherne	<i>Utricularia australis</i> R. Br.	i
isovesiherne	<i>Utricularia vulgaris</i> L.	i
<u>Uposlehtiset</u>		
uposvesitähti	<i>Callitriche hermaphrodita</i> L.	e
kalvasärviä	<i>Myriophyllum sibiricum</i> Kom.	e
	<i>Najas marina</i> L. ssp. <i>intermedia</i> (Wolfg.)	
merinäkinruoho	<i>Casper</i>	e
pikkuvita	<i>Potamogeton berchtoldii</i> Fieber	m-e
litteävita	<i>Potamogeton compressus</i> L.	e
poimuvita	<i>Potamogeton crispus</i> L.	e
	<i>Potamogeton obtusifolius</i> Mert. & W. D. J.	
tylppälehtivita	<i>Koch</i>	m-e
ahvenvita	<i>Potamogeton perfoliatus</i> L.	m
pitkälehtivita	<i>Potamogeton praelongus</i> Wulfen	m-e
hentovita	<i>Potamogeton pusillus</i> L.	e
pikkuvesitähti	<i>Callitriche palustris</i> L.	m
rentovihvilä	<i>Juncus bulbosus</i> L.	o-m
pikkupalpakko	<i>Sparganium natans</i> L.	o-m
<u>Pohjalehtiset</u>		
hapsiluikka	<i>Eleocharis acicularis</i> (L.) Roem. et Schult.	o-m
vaalealahnanruoho	<i>Isoetes echinospora</i> Durieu	o
<u>Kellulehtiset</u>		
(iso)ulpukka	<i>Nuphar lutea</i> (L.) Sibth. & Sm.	i
	<i>Nymphaea</i> ssp. <i>candida</i> (C. Presl & J. Persl)	
pohjanlumme	<i>Korsh</i>	i
uistinvita	<i>Potamogeton natans</i> L.	i
siimapalpakko	<i>Sparganium gramineum</i> Georgi	m
<u>Ilmaversoiset</u>		
ratamosarpio	<i>Alisma plantago-aquatica</i> L.	m-e
rantaluikka	<i>Eleocharis palustris</i> (L.) Roem. et Schult.	i

järvikorte	<i>Equisetum fluviatile</i> L.	i
ojasorsimo	<i>Glyceria fluitans</i> (L.) R. Br.	m-e
(lampare)vesikuusi	<i>Hippuris vulgaris</i> L.	o-m
(kelta)kurjenmiekkä	<i>Iris pseudacorus</i> L.	m-e
järviruoko	<i>Phragmites australis</i> (Cav.) Trin. ex Steud.	i
järvikaisla	<i>Schoenoplectus lacustris</i> (L.) Palla	i
rantapalpakko	<i>Sparganium emersum</i> Rehmann	i
kapeaosmankäämi	<i>Typha angustifolia</i> L.	e
	<i>Typha angustifolia</i> x <i>latifolia</i>	
leveäosmankäämi	<i>Typha latifolia</i> L.	m-e

Rantakasvit

vesisara	<i>Carex aquatilis</i> Wahlenb.	m-e
varstasara	<i>Carex pseudocyperus</i> L.	e
rantayrtti	<i>Lycopus europaeus</i> L.	m-e
rantakukka	<i>Lythrum salicaria</i> L.	m
corpikaisla	<i>Scirpus sylvaticus</i> L.	m

Vesisammalet

upossirppisammal	<i>Drepanocladus sordidus</i> (Müll. Hall.) Hedenäs	m-e
isonäkinsammal	<i>Fontinalis antipyretica</i> Hedw.	o-m

Näkinpartaiset

mukulanäkinparta	<i>Chara aspera</i> Detharding ex Wildenow	e
hapranäkinparta	<i>Chara globularis</i> Thuillier	e

50 VUOTTA SITTEN ▶

Uuden Sanomat 31.10.2008

Lokalahden Ahmasveden perkaus aloitetaan marraskuussa. Työvoimaviranomaisten taholta on tiedotettu, että Ahmasveden viemäripuron perkaus aloitetaan vielä kuluvana vuonna marraskuussa. Täten lehtemme edustajalle kertoi Lokalahden kunnanhall. puheenj., mv. Pekka Kaskinen.

Tuleeko perkaus työttömyystöinä suoritettavaksi?

– Eipä tavallaan. Laitilasta pitäisi siirrettävän Valkojärvellä toimiva ruoppaaja

tänne Lokalahdelle Ahmasvedestä laskevaa valtaviemäriä kaivamaan. Ruoppaaja tulee nähtävästi toimimaan kolmessa vuorossa, kussakin on kuulemma vain 3-4 miestä. Perkaus ei näin koneellistettuna paljonkaan lievennä paikallista työttömyyttä. Mainittu viemäripuro kulkee matkallaan Haapala- ja Sannaveden halki. Mainitut vedet ovat meriveden matalia jättövesiä.

– Paljonko Ahmasveden

pinta tulee perkauksen kautta laskemaan?

– Valtaviemäriin soistumisen takia Ahmasveden nykyinen pinta on normaalia n. 40 sm korkeammalla. Piiri-insin. L. Juvani on laskenut, että veskialue laskee normaalikorkeudesta n. 30-40 sm. Tämän mukaan Ahmasveden pinta laskisi nykykorkeudesta n. 70-80 sm.

– Saataisiinko rantamaita viljelyksellekin? tiedustelimme.

– Kyllä. Nyt on ollut vesi-

tilanne sellainen, että ennestään viljelyksille raivattuja maita on jäänyt veteliksi. Luonnollisesti matalat rantat luovuttavat silloin uuttakin viljelysalaa.

– Liittyykö Ahmasveden laskuun muita kuivaussuunnitelmia?

– Sellaisia on useampia, mutta niitä ei voida ennen Ahmasveden perkausta toteuttaa. Sellainen on mm. Alhontaanjärven lasku. Sitä on useita muita n.s. piiriviemäreitä.

Valonia toimii osana maakunnan liittoa

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO
EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND
REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND